

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX., ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék).

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjal ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Vécsey-utca 5. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Adatok halaspiaczaink szervezéséhez.

Hírt adtunk annak idején (I. Halászat f. é. 8. sz.) arról az akcióról, melyet Darányi földm. miniszter indított a városok piacainak halakkal leendő ellátása, valamint a haltenyésztés ügyének fölkarolása végett.

Mint értesülünk, a miniszter ezen kezdeményezése élénk visszhangra talált mindenütt. Legtöbb város örömmel üdvözölte az eszmét, s szakértő kiküldését kérte, hogy annak véleménye alapján a továbbiak iránt a szükséges intézkedéseket helyes mederben megtenni lehessen. Nagyon sok város késznek nyilatkozott a haltenyésztés üzésére s e célra kisebb-nagyobb területeket jelölt meg. Mások ismét magánosokat neveztek meg, mint olyanokat, a kik a tulajdonukban levő alkalmas területen e feladatra készséggel vállalkoznak. Úgy ezen, mint halfogyasztásukra vonatkozólag közölt adataik sok érdekeset tartalmaznak, s nem egy vonatkozásban annyira általános érdekűek, hogy nem vélünk felesleges munkát végezni, ha ezen adatokat, a mennyiben őket megszerezhettük, közzé is tesszük.

Első helyen természetesen a székesfőváros halaspiacza áll, a melynek vásárcsarnokai nemcsak megfelelő árusító-helyeket nyújtanak a kereskedőknek, de a pinczékben levő medenczék, valamint a hűtők révén, úgy az élő, mint a jegelt halak eltartásához nélkülözhetlen tározó helyiségek föltölt is rendelkeznek. Vásárcsarnokaiiban vezetett nyilvántartások pontos adatokat nyújtanak a hozatalokról, valamint a nagy és kis eladásoknál elért átlagárakról. A székesfőváros vásárcsarnokainak 1905. évről szóló évkönyvéből megtudjuk, hogy a főváros hatóságánál állandó gondoskodás tárgyát képezi a tengeri halárúsításának meghonosítása, mert a hűsárak emelkedése egyenesen kényszerít más olcsóbb élelmiczikkék forgalombahozatalának elősegítésére. A folyó évben sikerült is a központi vásárcsarnokban egy halárúst megtelepíteni, a ki egész éven át tartotta úgy az olcsóbb, mint a drágább fajta tengeri halakat. Am

a kezdet nehézségei itt is érezhetők voltak, egyrészt azért, mert a kereskedőknek nem volt minden időben kellő készlete, másrészt pedig, mert a csarnokon kívül is akadtak a vállalkozónak versenytársai, mindenképp pedig azért, mert a fogyasztóközönség nagy része nem ismeri és nem kedveli az olcsóbb fajta tengeri halat. A cikk bevezetése folytán megállapították a tengeri halak magyar elnevezését, mert alapos kilátás van rá, hogy az árjegyzések egységesítése által is elő lehet mozdítani ezen cikk forgalmát és elterjedését.

De kiváló gondot fordít a főváros az édesvízi halkereskedelem, sőt a haltenyésztés közgazdasági és közéleti jelentőségére is. Régebben küön halpiacot tartott fenn, a vásárcsarnokok megnyitása óta pedig a központi csarnok közelében külön kikötő területet, a vásárcsarnok pinczehelyiségében pedig cementtartályokat, a csarnokokban vízzel táplálható árusító helyeket bocsát rendelkezésükre. A mi székesfővárosunk halakban való forgalmát s a halárakat illeti, erre nézve az idefogott táblázatok adnak tájékozást. (L. 170. l.)

Fölriratában kifejti a főváros tanácsa, hogy a haltenyésztés és nagyobb készletek tározásának eszméjét szívesen teszi magáévá, hogy a székesfőváros közéletét előmozdítsa. Teszi ezt annál szívesebben, mert a halfogyasztás szerinte is azért oly csekély, mert kevés a hal. Ennek szaporítására, avagy a növekedékanyag hízlalására a légymányosi medenczék, a Rákos-patak mentén elterülő laposokat, továbbá az Aquinkum és a Csillag-hegy körül található többnyire források által táplált mocsaras helyeket, központi raktárhelyekül pedig a most említett vizekből táplálkozó, részben malmok hajtására felduzzasztott vízfolyásokat tartja alkalmasnak. Arra kéri tehát a kormányt, hogy mindezeket a helyeket tanulmányoztassa szakközvegeivel s annak alapján állapítsa meg, hogy a körrendeletben felvetett gyakorlati eszmék megvalósításában mennyiben vehetne részt a főváros és mennyiben számíthat ebbeli közhasznú tevékenységében a kormány támogatására.

Kimutatás

a budapesti vásárcsarnokba vasúton és hajón ér. halmennyiségről.

Év	H a l			Összesen m á z s a
	élő	nem élő	tengeri	
	k i l o g r a m m			
1905-ben	65,817	1.328,803	8,623	14,032 ⁴³
1904-ben	50,534	1.160,040	765	12,113 ³⁹
1903-ban	59,393	1.173,130	366	12,328 ³⁹
1902-ben	50,712	1.319,354	1,972	13,720 ³⁸
1901-ben	60,218	1.198,085	1,676	12,599 ⁷⁹
1900-ban	93,862	1.038,826	4,899	11,375 ⁸⁷
1899-ben	104,649	894,246	4,637	10,035 ⁸²
1898-ban	253,100	1.008,595	11,334	12,730 ²⁹
1897-ben	134,722	407,200	3,066	5,449 ⁸⁸

A székesfőváros után jelentékeny halfogyasztása van Szeged-nek. A városba közfogyasztás céljaira szállított halakról s azok átlagos áráról az alábbi táblázatos kimutatás nyújt tájékoztatást. Megjegyezzük, hogy ezen adatokat annál megbízhatóbbnak kell tekintenünk, mert Szeged város a piacra vitt halak után városi illetéket szed, s ezt a halfajok súlya szerint veti ki, minélfogva

csak olyan hal hozható forgalomba, melyet a város közegei előzőleg lemásztak, nyilvántartásba vettek s megadóztak.

Kimutatás

a Szeged város területén közfogyasztásra szállított halmennyiségről.

Év	Értékesebb halfajok : tok, kecsge, süllő, harcsa, ponty		Átlagos ár		Kevésbé értékes hal: fehér hal, keszeg		Átlagos ár		Jegyzet
	kgr.		kor. fill.		kgr.		kor. fill.		
	1901	34,284	2 40	68,569	—	60	Egy kgr. nagyobb kecsge átlagos ára 6 korona.		
1902	39,376	2 40	78,752	—	60				
1903	40,239	2 40	80,478	—	60				
1904	35,300	2 40	70,600	—	60				
1905	28,633	2 40	57,266	—	60				

Köztudomás szerint Szegeden nagyon szokásos étel a hal ; benszült szegedi ember hetenkint legalább kétszer halat akar az asztalon látni. Értenek is minden konyhán a főzéséhez s az igazi szegedi paprikás hal valósággal köztudatban él és országos hírre vergődött. Nyilván azokból a boldog időkből ered a szegedi népnek a halak iránti szeretete, a mikor a Tiszát még nem szorították mai szegényes szűk medrébe, hanem messze

Havi átlagárak nagy- és kiseladásoknál I-ső rendű árúkra nézve :

Az 1905. évben	P o n t y				F o g a s , d u n a i				H a r c s a				C s u k a			
	élő		nem élő		élő		nem élő		élő		nem élő		élő		nem élő	
	nagyban	kicsiben	nagyban	kicsiben	nagyban	kicsiben	nagyban	kicsiben	nagyban	kicsiben	nagyban	kicsiben	nagyban	kicsiben	nagyban	kicsiben
	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.	1 kgr. kor.	1 kgr. fill.
Januárban	1·93	214	1·36	145	—	340	2·80	255	2·60	290	1·67	208	2·35	239	1·80	148
Februárban	1·83	217	1·32	154	—	330	2·80	219	2·70	298	1·92	222	2·23	254	1·61	157
Márcziusban	1·90	220	1·32	154	—	436	2·77	238	2·79	307	1·87	231	2·34	260	1·64	158
Áprilisban	1·87	224	1·29	150	—	430	2·75	210	2·63	305	1·48	216	2·20	241	1·70	171
Májusban	1·93	231	1·27	145	—	488	2·70	212	2·58	292	1·07	164	2·20	275	—	160
Júniusban	2·23	272	1·64	146	—	475	2·95	237	2·56	253	1·21	153	1·50	300	0·75	153
Júliusban	2·63	260	1·04	119	—	400	3·20	228	2·13	250	0·99	156	1·50	270	1·08	117
Augusztusban	2·77	290	1·32	143	3·58	380	3·08	252	2·11	240	1·58	171	—	260	1·26	112
Szeptemberben	2·20	252	1·38	136	3·56	400	2·74	211	2·17	273	1·26	168	—	248	0·81	98
Októberben	1·81	218	1·24	135	3·50	400	2·06	215	2·29	278	1·39	202	2·00	232	0·81	100
Novemberben	1·82	212	1·25	135	3·56	400	2·72	230	2·47	295	2·07	244	2·11	218	1·01	101
Decemberben	1·81	221	1·40	170	3·70	520	3·29	300	3·54	382	2·82	299	2·06	233	1·20	125
1905. évi átlag	2·06	236	1·31	144	3·57	417	2·65	234	2·55	288	1·61	203	2·05	252	1·24	133
1904. évi átlag	1·82	209	1·16	124	—	376	2·37	219	2·29	252	1·38	184	2·03	235	1·15	128
1903. " "	1·77	201	1·09	115	—	356	—	—	2·08	225	1·30	116	1·61	192	0·88	99
1902. " "	1·61	195	0·83	105	—	343	—	—	2·11	220	1·13	162	1·81	200	0·72	90
1901. " "	1·58	190	0·78	109	—	250	—	—	1·67	190	0·88	153	1·47	187	0·66	93
1900. " "	1·69	199	0·91	112	—	272	—	—	1·79	205	1·01	147	1·68	183	0·85	95
1899. " "	1·52	176	0·83	102	—	240	—	—	1·67	190	0·99	134	1·69	180	0·80	93
1898. " "	1·38	156	0·78	85	—	—	—	—	1·72	156	0·86	112	1·60	153	0·68	81
1897. " "	1·68	146	0·98	103	—	—	—	—	1·80	171	1·26	130	1·84	164	0·86	94

határokig szaladt éltető, áldott kövér vize és a partjain meg a hátán élők boron és pecsenyén zsendültek. Az akkori olcsó árak bizony nagyon megváltoztak azóta, annyira, hogy a város hatóságának állítása szerint az 1 kilón felőli kecsgeért 6 koronát fizetnek. A hal drágasága okozza, hogy ma már nemcsak tiszai halat, de dunai kiöntésekből és a Palicsi-tóból valókat is bőven értékesítenek Szeged piaczn.

A város közvetlenül a Tisza partján feküdvén, amellet ártézi vízzel táplált magasnymosú vízvezetékkel is rendelkezik, bőven bírja az eleven halak élvétartásához nélkülözhetlen előfeltételeket. Vállalkozó is akad, sőt ilyen jelentkezett is már, a ki a város érdekeinek szemmeltartásával kész a közvetítésre. A közölt forgalmi kimutatásra nézve megjegyzi a hatóság, hogy az nem tekinthető a szükséglet tényleges mértékének, mivel részben a halak túlnagy ára, másrészt pedig a halhiány akadálya a nagyobb mérvű fogyasztásnak.

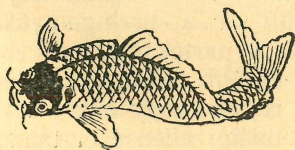
A haltenyésztés előmozdítását illetőleg azt írja a tanács, hogy a város tulajdonában és határában több oly terület van, a mely részben jelenleg is halászatra használtatik, részben pedig még fölhasználásra vár. Amazoknak belterjesebb kihasználása, az utóbbiaknak meg a halászat által a termelés céljaira való megnyerése olyan feladat, mely szakértőt igényel. Minthogy pedig a város úgy a piac ellátása, mint a haltermelés előmozdítását közérdekből kifolyólag melegen óhajtja, kéri a szakértő sürgős kirendelését.

Tudomásunk szerint a miniszter ennek eleget is tett, s egyrészt a Vedresházi holt Tiszának, valamint a Fehértó nevű mintegy 2500 k. holdnyi terület egy részének öntözéssel kapcsolatosan való felhasználásáról van szó. A mennyiben pedig a város területén számos olyan szikes természetű lapos is van, melyeken az esővíz felgyülik, ezek is akadálytalanul felhasználhatók lesznek pontyhizlálásra, abban az esetben, ha a népesítéshez szükséges megfelelő halanyagot a város határában termelik s nagyobb szállíási költség nélkül kapható lesz.

Jelentékeny halaspiacza van továbbá *Újvidék* városnak. A városi hatóság állítása szerint havonként mintegy 300 mm. és pedig $\frac{2}{3}$ -ad részben I. r. és $\frac{1}{3}$ -ad részben másodrendű hal kerül forgalomba. Nevezetes, hogy csakis élőhal képezi kereslet tárgyát, a nem élő senkinek sem kell. A város ugyan nem rendelkezik vízvezetékkel, de bőven akad olyan területe, a melyet élővízzel táplálni lehet, a hol tehát a raktározás kérdése nehézség nélkül megoldható. Viszont olyan vállalkozóban sincs hiány, a ki a város lakosságának halszükségletét átvenné és raktáron tartaná. Sőt, ha előnyösebbnek mutatkozik, maga a város is kész a rendszeres közvetítést saját kezelésében megoldani, annál is inkább, mert a Duna mellett 700 kat. holdnyi olyan terület fölött rendelkezik, a melyen rendszeres haltenyésztést kíván berendezni, minthogy semmi nehézségbe sem ütközik ezt a területet élővízzel ellátni. Eme cél érdekében a szükséges tervek elkészítésére szakértő kiküldését kéri.

Nemo.

(Folytatjuk.)

A hal, mint a népek polgárosulásának és hatalmának alapja.

II. A hering.

A mi Magyarországnak egy jó búzatermés, ugyan azt jelentik északi Európának a heringhalászat változó esélyei és kilátásai. Minden évben mozgósítják az Atlanti óceán ember nem látta tájai a heringek millióit Európa és Amerika partjaira s ez az évenként visszatérő vándorlás egyike azoknak a gazdasági erőforrásoknak, melyek századokon át több befolyást gyakoroltak az emberiség sorsára, mint a véres háborúk egész sora. A heringnek ép úgy gazdasági, politikai és stratégiai története van, mint a tőkehalnak. Sem Hannibal, sem Moltke nem folytattak oly irtó hadjáratot a népek ellen, mint a milyen irtó hatással a hering lehet egész országok jóllétére és civilizációjára, abban a perczen, midőn rendes úttjáról letér. Ezer év óta billió és billió számára pusztítják a halászok a heringet, vándorló csapataik számát azért még sem tudták megapasztani, holott kész zsákmányai a tenger minden ragadozójának, ellenben az önvédelemre minden eszközük hiányzik. Ezer leselkedő veszély közt teszük meg minden évben hosszú úttjokat, mégis túléltek a hadviselő nyugati államok minden harci dicsőségét s egyre szaporodó főmegekkel népesítik be az óceán hullámait.

A tenger e mozgó légiói közt nincs egy se, mely a másfél lábat meghaladná és mégis 750 ezer tonnára megy a rendes évi fogás, a mi több mint három billió heringet képvisel, úgy hogy csak az Atlanti-óceán partjairól való elszállításukra is 25 ezer, harmincz tonnás térfogatú vagonra van szükség! Tegyük fel, hogy ezt a töméntelen mennyiségű halat a négy millió lélekszámmal bíró New-York valamelyik raktárában helyeznék el, akkor, ha minden reggel és minden este fejenként kiosztának is egy-egy halat a lakosság közt, év végén még mindig maradna annyi belőle, hogy az Egyesült-Államok minden lakosára jusson egy.

És ennél a dús aratásnál nem kell vetni semmit. Az egyetlen veszély abban lehet, ha a hering nem talál jelentkezni valamelyik évben. Tíz század óta azonban ez az eset nem fordult elő. A hering minden évben elárasztja a piacot, hol itt, hol ott tűnik fel s éppen azzal, hogy vándorlási iránya oly kiszámíthatlan, járult leginkább hozzá az emberiség jólétéhez. Ha csak állandóan egy-két állam partjaira szorítkozott volna látogatása, szerepe a történelemben sokkal csekélyebb és alárendeltebb jelentőségű lett volna. Azonban a hering előtt nincs legtöbb kedvezményes nemzet. Hová távozik és hová fog visszatérni, sem tudós, sem tengerész meg nem tudja előre mondani. Csak az bizonyos, hogy mérhetlen mélységekben, mérföldeket ellepve vonul fel minden évben az Atlanti-tengeren az európai partok sekély vizeibe ívási ideje alatt. Jövelele bőséget, virágzást, gazdagságot jelent a nemzetekre nézve, kimaradása pénzügyi kalamitásokat, gazdasági hanyatlást, talán politikai csődöt. Azért várják minden évben ezereken és ezereken aggódó szívvel a tenger e titokzatos vándorának megjelenését, azért figyeli a nemzetközi spekuláció a szerencsejátékos lázas érdeklődésével minden mozdulatát. De a hering némán őrzi magában azt a nagy titkot, hogy felkeresi-e újra azokat az ívási helyeket, melyeket előző évben látogatott?

A német kormány ezelőtt pár évvel föltette magá-

ban, hogy török-szakad, utána jár a hering vándorlása rejtélyének s tudományos expedíciót szervezett, hogy kifürkészsze, merre veszi útját az ivás után. Meg is figyelték a Balti-tengert s megpróbálták követni csapatait az Atlanti-óceánon. Egy ideig sikerült is ez, de aztán hirtelen nyomuk veszett, a hal eltűnt előttük a tenger ismeretlen mélységeibe.

Tagadhatatlan ugyan, hogy körülbelül egy nemzedék óta a hering vándorlása állandóbb jelleget öltött s ma már nem függ úgy a szeszélyétől államok emelkedése és bukása, mint hajdan. De azért ma sincs semmi biztosíték arra, hogy a végtelen tenger melyik irányát, melyik pontját szerencsétlenti legközelebbi látogatásával, melyik partra fogja lerakni ikráit a következő évben? Óriási jelentősége volt azonban ezeknek az esélyeknek a gazdasági élet fejletlenebb időszakában. Képzeljük el egy pillanatra, hogy az Atlanti-tenger nagy kereskedelmi hajói megszűnnének ma a déli gyarmatok partjait Angliába vagy Németország gyáraiba szállítani. Rettenetes pánik származnék ebből; pedig ugyanezt jelentette a régebbi századokban az, ha a hering költözködése közben partot változtatott.

Egyetlen hódító, egyetlen fejedelem vagy hadserege sem játszott soha a történelemben oly döntő szerepet, mint a közönséges hering, tudományos néven a „Clupea harengus“. Igen jellemző ebben a tekintetben már a „hering“ neve is, az angol-szász „her“ (németül „Heer“) szóból, mely „sereget“ jelent. És valóban, hódító hadsereg is ez, mely mindenütt győzött még, amerre csak hatalma elért. Császárok, királyok véres harcokat folytathattak egy darab földért, de nem tudtak erőt venni a heringen, nem kényszeríthették arra, hogy útját megváltoztassa. A hová a hering eljutott, ott a boldog népeknek elég volt hálójukat lebocsátani s a tenger kincse övék lett. Ha pedig a hering költözködésében irányt változtatott az Északi- vagy Balti-tenger keleti partjától nyugat felé, akkor Európa kereskedelmi térképe is egyszerre megváltozott s megváltozott vele a politikai államrendszer egyensúlya, a nemzetek sorsa is. Országok emelkedését és bukását idézte elő ezzel a hering. Beleszötte nevét a Hanza-szövetség történetébe, úgy hogy Lübeck, a nagy kereskedelmi szövetség székhelye három heringet vett czímerébe aranypajzson. Hollandia hatalmát a hering alapította meg. Ha Cromwell idejében a holland köztársaság a világ legnagyobb tengeri hatalmasságává fejlődött, melynek tengerészete vetekedett Angliáéval, úgy ennek oka az volt, hogy partjait a hering vándorlása a gazdagság oly forrásával özönlötte el minden évben, hogy annak védelmére nagy hajóflottára volt szüksége. Csúpan a németalföldi hering-flotta ötvenezer emberből állott s ez időből maradt fenn az a mondás, hogy Amsterdam, a világkereskedelem központja, „hering-csontokon épült“.

Azok között a véres harcok között aztán, melyeket a fiatal köztársaságnak a spanyolokkal kellett folytatnia függetlenségéért, a halász-flották legénységének hősiessége volt az, mely megmentette Hollandia önállóságát. A „dogger“-ekben nevedtek fel azok a bátor tengerészek, a kik a holland köztársaság lobogóját diadallal hordozták meg a földkerekség minden részében s kiűzték a spanyol flottát a tengerekről.

Az emberiségnek kevés találmánya volt oly áldásos következményeiben, mint az a kettő, a mely a legcsekélyebb áldozat mellett tette lehetővé a heringhalászat kiaknázását a népek milliói javára. Mindkettő egyszerű

zeelandi halászköztől ered. Az egyik a heringsózás felalálása Benkelzoon Vilmos által 1380-ban s ezt követte harmincz év múlva az első nagy halászháló készítése Hoornban. Két századdal később V. Károly császár maga ismerte el ennek a ténynek páratlan jelentőségét a heringhalászat szempontjából s 1556-ban Benkelzoon-nak emléket emeltetett szülőfalujában, Biervlietben.

Mikor aztán a XVI. század második felében elkezdett a Spanyolország elleni elkeseredett küzdelem: a heringhalászat már oly nagy kiterjedést vett, hogy a rá vonatkozó szabályrendeletekben csak úgy beszéltek róla, mint a „bataviai köztársaság aranybányáiról“, s szigorú ellenőrzés alá vetették a vele foglalkozókat. De ugyanekkor nevezetes kiváltságokat is élveztek ezek s a halásztölglet minden tagja megesküdütt a czéh régi szokásai tiszteletben tartására.

De a hering midőn megalapítója lett e szerencsés államok politikai hatalmának, azáltal, hogy kezökbe játszta a tenger uralmát, egyuttal he is töltötte politikai misszióját, hogy még magasabb kereskedelmi és gazdasági czélok elérésének szolgáljon eszközül. Évi vándorlásai a hollandiai partokon lehetővé tették e szorgalmas népnek, hogy kereskedését kiterjeszsze egész Európára s a távol Keletre. Hollandia adott heringet Kölnnek, Flandriának, Francia- és Németországnak, Litvániának, Norvégiának, Portugáliának, Olasz- és Oroszországnak. Cserébe kapott aztán heringjeiért aranyat, ezüstöt, rezet, gabnát, selymet, szőnyeget, lent, prémet, üveget, kendert, vasat, vásznat, csipkét, fát, bort, viaszt stb. És a mi a legtanulságosabb, míg a heringnek magának politikai jelentősége, a népek és államok sorsára gyakorolt befolyása megszűnt jórészben, gazdasági és kereskedelmi értéke, pénzben kifejezve, megnövekedett ahhoz képest, a melylyel a Hanza városok és a németalföldi köztársaság idejében birt. Európa kereskedelmi képe átalakult. A polgárosult élet fényűzési és kényelmi cikkeit a távol Levante kezdte szolgáltatni. De Amsterdam és Antwerpen meg birták fizetni a bűbajos Kelet kincset érő cikkeit, mert volt eladni való heringjök. Hollandia megtartotta a világforgalomban elfoglalt állását. Egy nemzet, a melynek sem ásványai, sem fái nincsenek, melynek területe mélyen a tenger színe alatt fekszik, képes volt az óceán pazar bőkezűségéből utat törni magának a tengeren s kezébe ragadni a keletindiai kereskedelem monopóliumát.

És ma is még, bár látszatra a hering hatalma eltűnt már a tengerről a Hanza-szövetség czímerével s Németalföld hanyatlásával, roppant mennyiségben lepi be a hering az Atlanti-óceánt s elárasztja rajaival az európai és amerikai partokat. Sűrűen szorongva, mint almák a ládában, sokszor hat mérföld széles és 20 mérföld hosszúságú területeken úsznak vándorló csapatok az óceánon.

Pedig a hering szaporodása az összehasonlító ichthyologia szempontjából nem is nevezhető nagynak. Az anya 10—15 ezer ikrát rak le legföljebb, holott más hal-fajok száz, százötvenezer ikrával dicsekedhetnek. A mellett útlejében a heringeket a ragadozó halak, czápak, tengeri disznók egész serege követi, üldözi és támadja s még ha mind e veszedelmeket túlélve s a víz alatt mérföldnyi szélességben eléjök feszített hálót elkerülve sikerült is a hering-anyáknak biztonságba helyezni ikráikat a partok sekélyes vizében, ott is ott leselkednek az apróbb halak, hogy bekapják áldozataikat. Valóságos rejtély, hogy mikép sikerül a heringnek ennek daczára túlélni ellenségei támadásait.

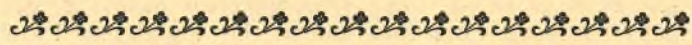
Nagy szerencse ez azokra a szegény emberekre, a kik Észak-Skandináviától Normandiáig és Angliáig szorongva várják érkezésüket, s a kikre nézve a hal kimaradása éhséget, nyomort jelentene. Canadai és új-angliai, svéd, norvég, orosz, holland, német, angol, skót, ír és francia halászok ezrei sietnek ilyenkor csónakukon a nagy aratás elé. Csupán Angliában százezer embernél több foglalkozik heringhalászattal. A dünkircheni, calais-i, dieppe-i és boulogne-i halászok nem ritkán negyedmillió heringnél többet fognak össze egy éjszaka, s magának Skóciának partjain tizenötezer heringhalászó csónak áll készenlétben.

A heringfogás azonban valóságos lutrijáték. Sokszor hat ember dolgozik hajnaltól alkonyatig és hal nélkül kénytelen visszatérni a kikötőbe. Lehet, hogy az alatt egy más csoport, kevés távolságra az előbbi helytől, több ezer korona értékű rakodmánnnyal tér haza. Lowestoft angol község halásza egyszer két nap alatt 22 millió heringet fogtak össze. Gyakran oly bősége van a halnak, hogy pár órai fogás után mázsánként adják el a heringet trágyának. Ünnepe az a heringhalász-kikötőkben, mikor a csónakok hazatérnek, megváltást, boldogságot, vigasztalást hozva a nyomorgó családoknak.

Hogy a kirakodásnál elég segítőkész álljon rendelkezésre s ne kelljen a munkaerőt tétlenül várakoztatni, a halászok többnyire postagalambokat visznek magokkal s ha a halászat sikerrel járt, ezeket visszabocsátják a partra azzal az izenettel, hogy gondoskodjanak a szükséges segítségről. Sokan a halászok közül két mérföld hosszú és húsz méter mély hálókka mennek a fogásra. Napközben ugyan a hering a tengerfenéken rejtőzik, de éjjelenként felszáll s ilyenkor milliószámra esik a hálóba. Szeptember, október és november hónapok alatt az Északi-tengeren 6000 mérföldnyi szélességben vannak kifeszítve a hálók.

Angliában különösen Yarmouth nevezetes heringhalászó hely már kilencszáz év óta. Franciaországban szintén a XI. században voltak már híres heringhalászatok, de Anglia még legalább háromszáz évvel megelőzte Franciaországot a heringhalászatban. Még mielőtt a jelenkori Anglia alapjait lerakta volna Nagy Alfréd király, a VIII. századtól kezdve, a hering már rendes táplálkozásául szolgált a brit szigetek lakóinak. És hűséges is maradt a hering a norman hódítás napjai óta máig Anglia partjaihoz, állandó vendégeül szegődött a szigetnek s míg másutt időnként el-elmaradoz, addig az angol partlakók várakozását sohasem csalja meg.

V. S.

Mezőgazdasági múzeum és a halászat.

(Folyt. és vége.)

A társulatok szervezkedése jelenleg a hegyvidéki vizeken folyik. A Poprád folyó és összes mellékpatakjaira megalakult a „Poprádvölgyi halászati társulat“, 77 község határába tartozó 1085 km. hosszú vízhá'ozatra, továbbá Zólyom vármegye területén a Garam folyóra és mellékpatakjaira a „Zólyom vármegyei halászati társulat“ együttesen 1042 katasztr. holdnyi vízterületen. Részint társulati kötelékben, részint magánosok kezelésében költőházak működnek a közvizek halasításán. 1906 végén 128 ily költőtelep működött többi mint 900 db kaliforniai költőedényvel, amelyek együttvéve mintegy 3.5 millió pisztrángivadékot juttatnak évenként közvizeinkbe.

A közvizek halászatának emelésére irányuló munkásságot, mint közérdekű dolgot, az állam a legmesszebbmenő módon támogatja. Így a törvényhozás 300.000 K hitelt engedélyezett *ivadéknevelő telepek* felállítására. Ugyanis a végből, hogy a szabályozott folyók nemesebb halfajtákkal rendszeresen halasíthatók legyenek, e folyók mentén az arra alkalmas mélyedéseket, holt ágakat mesterséges fiasító tavakká alakítják át, ahol gondosan kiválogatott anyahalak útján termelik majd a népesítéshez szükséges halanyagot. Az anyagot éves ivadék alakjában, tehát kellően megerősödve, bocsátják a közvizekbe.

Eddigele 20 ilyen telep terve van készen, melyek közül 8 összesen 117 k. hold kiterjedésben ki is épült, a többi pedig 468 hold kiterjedésben részben kivitel, részben vízhasználati engedélyezés alatt áll.

Nagyban szolgálja még az állam a köztenyésztés ügyét *tenyészanyag díjtalan kiosztása* által is. Ebbeli tevékenységét az alábbi táblázat adatai mutatják legjobban:

Év	Sebes	Szívár-	Ponty- ivadék	Tenyész- ponty	Rák	Fogas-		
	pisztráng ikra					pár	süllő ikra	
	d	a					r	a
1897	890,000	370,000	—	—	—	20.200,000		
1898	1.200,000	550,000	—	—	100,000	25.000,000		
1899	1.300,000	771,000	50,000	—	200,000	35.000,000		
1900	1.350,000	850,000	—	—	150,000	40.000,000		
1901	1.440,000	1.000,000	—	—	150,000	50.000,000		
1902	1.750,000	846,760	—	—	100,000	55.030,000		
1903	1.870,000	1.340,000	—	18	—	45.300,000		
1904	1.870,000	1.340,000	—	19	30,000	56.000,000		
1905	2.200,000	1.340,000	—	26	30,000	56.000,000		
1903	2.200,000	1.500,000	336,000	30	10,000	56.000,000		

Említést érdemel, hogy míg azelőtt ezt az anyagot külföldről kellett hozatni, ma már kizárólag hazai halasgazdaságok szállítják, jelölül annak, mily nagyot haladtunk a mesterséges halászat tekintetében.

Tényleg haladásunk ezen a téren legszembeötlőbb. Gyakorlati példák egész sora mutatja, hogy a haltenyésztés a szó szoros értelmében talajmívelő eszköz, amelyiknek segítségével a talaj termőerejét halhús előállítására használjuk ki olyan eredménnyel, mely az eddig ismert mezőgazdasági művelési módok között bizvást megállja helyét. De kitűnt az is, hogy mezőgazdaságilag egészen meddő területeken is szép haszonnal alkalmazható, ha a területet víz alá borítani lehet. Ilyen értelemben a halászat nemcsak a talajmívelésnek, hanem a talajjavításnak is elsőrangú eszköze s a gazdasági vízhasználatok sorában méltó társa egy másik fontos talajjavító módnak: az öntözésnek.

Hogy a tőgazdasági üzem máris mennyire gyökeret vert, arról legjobban tanúskodnak halászati statisztikánk amaz adatai, mely szerint 1906. év végén 68 helyen 7221 holdon lecsapolható tavakban, továbbá 54 helyen 4334 k. holdon le nem csapolható állóvizekben termeltek pontyot és süllőt, végül 9 helyen összesen 20 k. holdon sebes és szívárványos pisztrángot. A hozam tekintetében az eredmények kivétel nélkül oly kedvezők, hogy már a miatt is mind fokozottabb mértékben fordul a gazdaközönség figyelme ezen legujabb termelési ág felé.

Halfogyasztásunkban a tógazdaságok terméke: a ponty és süllő, továbbá a czompó és kárász áll első helyen, mert a közvizek inkább ragadozókat: harsást, csukát és az egészen olcsó keszegféléket szolgáltatják tömegesebben. Mindezeket a piac különösen a hidegebb évszakban nagyon keresi és jól is fizeti. Ámde halkereskedelmünk még annyira szervezetlen, hogy nemcsak a folyton gyérülő nemesebb halfajtákat, a pisztrángot és tokféléket fizeteti tulságosan, de még a tömeghalak árát is nagyban drágítja a közvetítő kereskedelem, nem is szólva arról, hogy az elosztás tekintetében sem áll hivatása magaslatán.

Ennek rendezése szintén napirenden áll s a földművelési kormányknak ez irányban kilátásba helyezett anyagi és erkölcsi támogatása, valamint az ennek nyomában keletkezett visszhang remélni engedi, hogy rövid időn belül valamennyi nagyobb vidéki városunk birtokában lesz oly intézményeknek, melyek a halaknak élve avagy élettelenül való eltartásához nélkülözhetlenek.

Teljesség okáért szólnunk kell még a halászati ügyeknek szervezéséről és ellátásáról.

Mint említve volt, az államnak a halászat fejlesztésére irányuló tudatos munkássága a közérdeklődést máris annyira felkeltette, hogy eme tevékenység szakszerű ellátására a földművelésügyi miniszterium kebelében, külön halászati igazgatási osztályt állítottak fel. Ezen osztály ügykörébe tartoznak: a halászatról szóló törvény végrehajtása, halászati egyezmények kötése és végrehajtása, zárt és nyílt vizek megállapítása, halászat és haltenyésztés fejlesztése. Közvizek népesítése; kísérleti terek, költő, fiasító és ivadéknevelő telepek létesítése. Halászati beruházások, állami segédelmek engedélyezése. Halászati társulatok és szakegyletek összes ügyei. Szakismeret terjesztése. Tőkezelők kiképztetése. Orsz. halászati felügyelőség és a halélettani állomás ügyei.

A miniszteriumnak külső szakközegenként két szervezett hivatal áll rendelkezésére, u. m. az országos halászati felügyelőség és a m. kir. halélettani és szennyvíztisztító kísérleti állomás.

Előbbi úgy a közvizek halászata, mint a mesterséges halgazdaságok körébe vágó szakszerű teendőket végzi. Nevezetesen ellátja a halászati törvény végrehajtására vonatkozólag hatáskörébe utalt ügyeket, valamint az ivadéknevelő telepek, halköltőházak, mesterséges tógazdaságok körüli műszaki felvételeket, tervezéseket és vezeti a kiviteli munkákat, végül pedig útmutatással szolgál az üzem körül felmerülő teendőkben. Eljárása a felekre nézve teljesen díjtalan.

A m. kir. halélettani és szennyvíztisztító kísérleti állomás elméleti és gyakorlati irányban szolgálja a halászat és haltenyésztés ügyét. Tanulmányozza és szakszerű útmutatásokkal szolgál a vizek szennyezéséből eredő káros hatások, valamint a szennyvizek tisztítása körébe tartozó kérdésekben. Az állomást hatóságok, egyesületek és magánosok vehetik igénybe. Eljárása közérdekből indokolt esetekben díjtalan, ellenben magánérdekű kérdésekben megállapított díjtáblázat szerinti díjakat szed a kinstár javára. Ez az állomás 1906. évben szervezetetett s jelenleg 2 tisztviselőt foglalkoztat.

Legvégül utalunk arra, hogy az állam a halászat fejlesztésére az 1907. évi költségvetés szerint 137.523 K hitel fölött rendelkezik, miből 103.800 K esik dologi kiadásokra. A költségadomány emelkedése érdekesen jellemzi halászatunk fejlődését, mire nézve ideiktatjuk az utolsó tíz év adatait. E szerint engedélyezve volt korona :

1897-ben	---	---	53,700	1902-ben	---	---	106,960
1898-ban	---	---	55,560	1903-ban	---	---	112,860
1899-ben	---	---	77,960	1904-ben	---	---	123,860
1900-ban	---	---	91,960	1905-ben	---	---	123,860
1901-ben	---	---	106,960	1906-ban	---	---	126,540

A mezőgazdasági múzeum ezen osztálya feltünteti :

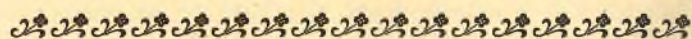
1. Magyarország halfaunáját; a halak életviszonyaira fontos vizi faunát es florát. A halak anatómiáját. Természetes haltáplálékot. A gazdaságilag fontos halfajtákat. Honosított halakat. Halellenségeket.

2. A természetes vizek halászatának módjait és eszközeit. A halászatot, mint népipari foglalkozást.

3. A mesterséges halászat módjait és eszközeit. A halászatot, mint termelést. Tógazdaságokat.

4. A halászat védelmezésére irányuló törvényes intézkedések. Halvédelem, halfajok, tilalmi idők, legkisebb méretek. Tiltott fogásmódok.

5. Halkereskedelem. Szállítási módok. Statisztika.

Halaink halászati és tenyésztési szempontból.

Irta : Lakatos Károly.

(Folytatás.)

21. A kárász (*Carassius vulgaris*). Mindeféle állóvizek, mocsarak hala, különösen pedig az oly tavakat kedveli, melyek elposványosodott partúak. Egyébként a majdnem iszapvá vált s legpiszkosabb vízben is megél, így minden pocsolyában, kubiködrökben, lápi vizekben, szóval a leghetetlenebb helyeken is, melyekben más hal nyomában elpusztulna. Találtam már lápi patakban is, melyekbe valószínűleg apadáskor kerültek. Egyébként talán minden folyó és állóvizünkben, a hova csak halélet bejuthat, előfordul. Fenékhal s iszapfürdő állat s mint ilyen, a telet is megdermedve az iszapban tölti. Felszínre csak ivás idején jön. *Ívik* júniusban. Ilyenkor a sekélyes, különösen vízi növényzettel sűrűen ellepett helyeken seregeseen mutatkozik s jár-ke. Ívását czuppantással s virgoncz csapkodással jelzi. Második életévében lesz ivarérett s körülbelül 100.000 petét rak az ikráshal. Ikrájából sok tönkremegy, miért is nem tartozik a nagyon szapora halak közé, mégis gyorsan elszaporodik. Mivel a pontyokkal keverékfajtákat nemz, másrészt pedig mivel a fiatal pontyivadéka veszélyes, nem igen tűrhető a halastavakban. Megjegyzendő, hogy nemcsak az apró pontyivadékok, de még — a mi elég sajtáságos — a nagyobb, sőt a nagy pontyokat is nagyon nyugtalanítja a kárász. E hal mintegy 20 cm. hosszúságot s 0.7 kiló súlyt ér el, de nagy ritkaságképen aránylag igen nagy kárászok is kerülnek hálóba, így fogtak már 1 kiló súlyú példányokat is és olyat, mely 25 cm. hosszú és 11 cm. magas volt. *Húsa* a kárásznak sültve kitünő és korántsem mocsárszagú vagy iszapízű, bármily piszkos pocsolyából kerül is ki, ellenben pedig tudjuk, hogy a posványos vízből fogott pontyok húsa majdnem élvezhetetlen. Keresett piaci árú és nemcsak kizárólag a szegénység hala. Pédátlan életszívóssága miatt minden évszakban nagy távolságra szállítható — nyáron nedves levelek, télen pedig hó közé csomagolva.*

* Van a kárásznak nálunk egy válfaja, mely „kövi kárász” (*Carassius Gibelio*) név alatt van a leírókönyvekben felsorolva. Ez valamivel magasabb, de valamivel vastagabb is a közönséges kárásznál és általában nyúltabb. Egyébiránt minden viszonyában azonos a közönséges kárászzal, elterjedési köre is megegyezik azzal. A halászművelés nem különbözteti meg különleg.

22. A **márna** (*Barbus vulgaris*). A folyóvizek hala, a tavakban legfeljebb csak betévedt vendég. Hazai folyóvizeink közül a Dunából, Tiszából, Vágból, Poprádból, Garamból, Murából, Beszterce és felső Sajóból, a Balatonból, Drávából, Ipolyságból, Berettyóból, Bodvából, Borzsából, Körösből, Küküllőből, Oltból, Latorczából, Rábából, Szamosból, Zagyvából, Szernyéből, Szebenből, Krassóból és Zalából van kimutatva. Legjobban a homokos, kavicsos fenekű folyókat kedveli. A torkolatokat néhol seregesen lepi. Nyáron át a vízi növényzettel benőtt helyek kedvencz tartózkodási helyei, vagy ezek hiányában csendes öblöket, kis kanyarulatokat keres, — ősszel azonban a mélyekre vonul, majd pedig lyukakban, kövek alatt vonul meg, vagy pedig iszapba furakodik, alkalmas helyen tömegesen gyülekezve téli pihenőre s elolmolnak egymás mellett s egymás fölött heverve — néha oly tömegben, hogy méter magasan feküsznek egymás tetején egy tanyában. Leginkább éjjel járó fenékhal, nappal keveset mozog, sebesfolyású vízben azonban élénkebb, de leginkább az öblökben áll, kivált szeles időben. Május és június hónapban *ívik*, legalább *tömeges ívásuk* e hónapokban folyik le, azonban szórványos ívasok már márczius és április hóban is történnek, de kései ívasokat is tapasztalhatni, amennyiben júliusban, sőt augusztusban is történnek ívasok, talán másodízben az élelmedettebb egyedek részéről, mert tényleg sok halász azon meggyőződésben él, hogy a „nagy márnák megduplázzák a ívást“. Íváskor az márnák sorjában egymásután úszva, seregesen járnak s százas csapatokba is felgyülekeznek. Az ily ívási felvonulások, állítólag, bizonyos beosztási rend szerint történnek, amennyiben elől az öreg ikrások s ezeket követőleg az öreg tejes halak, majd pedig a fiatalabbak s végül a legfiatalabbak következnek a csapatban. A márna különben nem tartozik a szapora halak közé, a mennyiben aránylag csak kevés, mintegy 80.000 ikrát rak, de elég hamar nő, a mennyiben az ivadék őszkor már megüti a 8 cm. hosszát. Ivarérettsége a negyedik évvel következik be s ekkor már 0.7—1.5 kiló súlyt ér el. Különben átlagos súlya 2 kiló, hossza pedig 45 cm., de megnő 60—70 cm. hosszúra s 4—5, sőt kivételesen 9—12 kilót is híz. *Húsa* nagyon jó, a véneknek különösen jóízű húsa van; a márnaikra azonban ártalmas, hogy ne mondjam: *mérge*s, amennyiben erős rosszullétet, hányást és diarét okoz; leghelyesebb tehát ikráját elvetni. E halat nem szokás üzemszerűen tenyészteni, de néhol a pontyos tavakba tesznek, hogy a lusta pontynépet felzavarja, járáskelesre bírja egészségi szempontból (ha igaz?).

23. A **semlyénk márna** (*Barbus Petényi*). Erdély sebes vizeit kedvelő hal; a szorosan vett Magyarország vizeinek csak egynehányából van kimutatva: a Zalából, Murából, Oltból, Szamosból, Csernából, Szeben és Krassóból, továbbá a Szlatinából, Poprádból, Turopolyából, Tiszovnikból, Küküllőből, Szinvából, Füléből, Biharból; Feketető és Csúcsa környékéről is ismeretes. Ez a halfaj a sebes vizek, kivált a patakok lakója. A hol a pisztráng előfordul, ott csaknem bizvást e halra is rátalálhatunk. *Ívik* május és júniusban. 20 cm.-nél nem igen nő hosszabbra. *Húsa* beválik, sőt sokan nagyra tartják.

24. A **göbhal** (szegedi vulgója szerint: „nem hal“, *Gobio fluviatilis*). Folyóvízben, tavakban, patakokban, de mocsárban is előfordul. Hazánkban Felső-Nógrád-, Zólyom-, Hont- és Szepesmegyék vizeiből ismeretes, továbbá a Tarczából, Rákospatakból, a budapesti ördög-

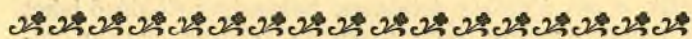
árokból, a római fürdő külső és belső árkaiból ismeretes; Kolozsvár, Mehádia, Nagy-Szeben és Csáktornya környékéről is, de találtatik a Tiszában, Dunában, Balatonban, Szamosban, Vargyasban és a Székelyföld sok hegyi vizében is. Legjobban kedveli a tiszta vizeket, de a melyek homokos vagy kavicsos fenekűek, ennél fogva a vízben szakaszonként hol ritka, hol pedig tömeges előfordulása van, mert a hol egyáltalában van, rendszeren tömegesen: csapatostól fordul elő. *Ívása* májusban kezdődik, ezt megelőzőleg tömegesen a tavakból a folyókba húzódnak. Ívás idején a tejes hal „rühezni kezd“: feje tetején, hát- és oldalpénzein, valamint mellűsző sugárain apró, rühszerű szemecsés bőrkiütés keletkezik, a mi állítólag ártalmas, betegséget előidéző lehet az emberre nézve. Ikrái aprók és kékesek, nagyon fejlődésképesek, úgy hogy már az első melegebb napsugár fejlődésre indítja őket s roppant ivadékrajok keletkeznek helyökben, miért is előnyösen használható e halfaj a tógazdaságokban a nemesebb halak eledelül. Az elivott göbhalak állítólag megint visszamennének eredeti tartózkodási helyükre. Ez a hal 12—15, legfeljebb 18 cm. hosszúra nő. *Húsát* nálunk kevésre becsülik, de állítólag vize válogatja a jóságát, így erősítik, hogy déli Németország vizeiből kihalászottaknak „különös jó húsu volna“, miért is nagyon halászszaak. Nálunk azonban a szegedi halásznak van igaza, ki silány húsa miatt „nem hal“-nak mondja, de részint még utálni való is ez a hal azon szokása miatt, hogy az emberi és állati hullát tömegesen lepi s kísérgeti, élőkődvén belőle és tényleg, a hol dög van a vízben, ott göbhalat is bizonyosan lehet találni és fogni is. Azért hát csak egye meg a nimet!

25. A „**felpillantó küllő**“ (*Gobio uranoscopus*). Ennek a halnak szinten semmi gazdasági jelentősége sincs, de aquáriumba beválik. Május és júniusban *ívik*. Ismerem a Dunából, Rákospatakból, a római fürdő árkaiból, Pilis-Maróth vidékéről és az Ördögárokból, a Szávából is ismeretes. Legfeljebb 10 cm.-nyi hosszúságot ér el. *Húsa* — ha sok van belőle — a „Kleine Vögel mit Cvibel“ benyomásával élvezhető.

26. A **vörösszárnú keszeg** (*Konczér*, *Leuciscus rutilus*). Nagy tavak és folyóvizek hala. Ismeretes a Dunából, Tiszából, Balatonból, Fertőből és a Mura, Cserna és Maros vizéből, továbbá rendes előfordulása van még az Alsó-Vágban, Drávában, Oltban, Körösből, Rábában, Sajóban, Szarvasban, Bodvában, Zagyvában és Szernye vizében, de a Rákospól és Velencei tóból is halászták már. Seregesen járó hal és fenékturó, mint a ponty és szintén vízi növények közt is kutaszködik. Májusban és júliusban *ívik*, ez a rendes ívási ideje, de *ívik* márczius és áprilisban, de sőt még néha júliusban is. Íváásra a folyókba jár s vízi növényekkel benőtt sekélyes helyeken rakja le ikráit. Ez a hal is szinte csapatokban jelenik meg ívóhelyein, de eleinte csak a tejes halak érkeznek, majd az ikrások vonulnak föl, melyeket ismét a tejesek követnek, mely utóbbiakat könnyű megismerni fejük tetején s pikkelyeiken szétszórtan képződött kúp alakú csomócskáikról. A hol *ívik* e hal, rögtön elárulja a helyet élénk mozgalmával, mert az ívó példányok mellett, hogy nyüzsögve ide-oda úszkálnak, még nagy csapkolódásokat és ugrálásokat is visznek véghez, szóval meglehetősen zajjal vannak. Nagyon szapora hal s hamar lesz ivaréretté. Megnő 50 cm. hosszúra s kb. 1.5 kilónyi súlyt ér el. *Húsa* bár szálkás, mégis sokan szeretik, egészbe véve azonban silány eledel.

27. A **dobánai v. szűzhal** (*Leuciscus virgo*). Folyóvízi hal s a víz sebében csapatostól szokott tartózkodni. A Duna vízhálózatában mindenütt előfordul, de ismeretes a Vág, Garam és Szamos felsőbb folyásából is. *Iváik* márczius és áprilisban. Ivási idejében pompás nászmezt kap s annyira elváltozik színezete, hogy alig lehet ráismerni. Általában e hal színezete az ivari élet tünetei szerint változik, ivás után azonban pompázó színei elhalványodnak. *Megnő* 20—40 cm. hosszúra. A tejeshal fölületén iváskor sajátságos kinövések keletkeznek. *Húsa* igen jó, úgy, hogy a halismerő ember ha egyszer megkóstolta, vágyik utána, miért is sokan keresik a piacon.

(Folytatjuk.)

— TÁRSULATOK —

A **zsidóvidéki szamosi halászati társulat** jún. 21-iki rendes közgyűlésén *Péchy Imre* társulati alelnök rövid visszapillantást vet az elmúlt év eredményeire. Az 5 bérleti szakaszt a második árverésen 451 korona évi bérért adták bérbe. A kivetett társulati járulékok befolytak; a kihágási esetek szűnőben vannak. Az 1907. évi költségeloirányzat 1020 K bevétel és ugyanannyi kiadással elfogadtatott. A számvizsgáló-bizottság tagjaitvá *Mika Lászlót*, *Indovits Sámuel*t és *Deutsch Zsigmond*ot választották. Igazgató indítványára a társulati vízterületek halasítására törpe harcsaivadékokat kér a társulat. Elnök javaslatára elhatározták, hogy a társulat belép az Országos Halászati Egyesület tagjai sorába. Végül elnöknek és az igazgatónak buzgó tevékenységeért a közgyűlés köszönetet mondott.

m.

A „**Borsod-tiszai**“ halászati társulat június hó 27-én *Deák Gyula* elnöklete alatt tartott közgyűlést. Az igazgatói jelentés szerint az állam segélyével létesült tiszakeszi ivadékevelő-telep céljainak kitűnően megfelel; az abba helyezett tenyészpontyok leívtak, valamint az ott kihelyezett süllőikrák szépen kikeltek s őszszel mintegy 12—15 cm. hosszúságú ivadékokat bocsátottak onnan a Tiszába. Az általános tilalmi időszak alatt ugyancsak az állam által nyújtott segédelemmel 2 halór volt alkalmazva. A lefolyt évben 5 halászati kihágást feljelentettek. Az eljárás folyamatban van. A múlt évi számadások 927-19 kor. bevételt és 839-93 kor. kiadást tüntetnek fel. A társulat vagyona 202-01 kor. rúg. A jövő évi költségekre 740 koronát irányoztak elő, mit 10 filléres holdankénti tagjárulékból fődöznek. A III. üzemszakaszra vonatkozó haszonbér szerződést elfogadták. Elnök hivatkozva a már kész ivadékevelő-telep sikereire, indítványozza, hogy a földmívelési kormányt kéri fel az ároktői és tiszatarjáni holtágaknak ugyanilyen célra való felhasználására. A tisztújítás során elnöknek *Deák Gyulát*, alelnökigazgatónak *Juhász Jánost* és ügyésznek dr. *Fürész Viktor* ügyvédet választották meg. Ezenkívül 6 választmányi és 3 számvizsgálóbizottsági tagot választottak.

k.

A „**Lévai járási garamvizi**“ halászati társulatnak f. hó 2-án tartott közgyűlésén az azt vezető főszolgabíró felolvasta a földm. miniszter azon leiratát, mely szerint hajlandó az elrendelt kényszerbérbeadástól eltekinteni, ha a társulat működésének fonalát fölveszi és alapszabályszerű kötelességet teljesíti. A közgyűlés azt örömmel tudomásul véve, tisztikarát alakította meg. Elnökké: *Ordódy Endrét*, alelnökigazgatóvá: *Hubert Vilmost* választotta. Rajtok kívül hat tagból álló választmányt alakított. Elhatározta, hogy a jogtulajdonosoktól haszonbér szerződéseiket záros határidőn belül bekéri. A halállomány emelése végett, mielőtt ivadékevelő-telepeket létesít, az ellenőrzés és védelem

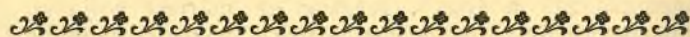
érdekében a halászati kihágások feljelentőit jutalomban részesíti, jövőben pedig az általános tilalom idejére halőröket alkalmaz. A folyó évi költségvetést 226 koronában állapítja meg, minek fődözésére évi járulékként holdanként 20 filléres tagjárulékot vetnek ki.

k.

A „**Varrasur-negyedi**“ halászati társulat évi közgyűlésén, mely f. hó 4-én *Tarnóczon* volt, *Ajtics Horváth Béla* országgyűlési képviselő elnökölt. Az igazgató jelentése szerint a társulat a halőrök alkalmazásával ez évben is gondoskodott a halak védelméről s ennek tulajdonítható, hogy az orvhalászat csökkenőben van s csak szórványosan mutatkozik. A halak szaporítására 1,000.000 drb fogassüllő ikrát kapott a társulat az allamtól, melyeket sikeresen kiköltöttek. Panaszt emel a szomszédos „**Pöstyénvidéki**“ halászati társulat ellen, mely, amellett, hogy egyáltalán nem működik, a társulati üzemterv korlátozását is teljesen figyelmen kívül hagyja. A társulatnak 1845.94 kor. bevétele, 1204-72 korona kiadása volt. A jövő évre 220 K kiadást irányoztak elő, ennek fődözésére kat. holdanként 20 filléres évi járulék kivetését engedélyeztek.

k.

Országos halászati egyesület. *Nyilvános nyugtató* az egyesület pénztárába befolyt tagsági díjakról: 1903—1906. évre: dr. *Apáthy István* 24 korona. 1907. évre: *Breznóbányai halász-társulat* 10 kor., *br. Inkey Pál* 6 kor., *Jokovits Dusan* 6 kor., *Metzli Camill* 6 kor., *Molnár József* 6 kor., *Pöschl Béla* 6 kor., *Valasek Ferencz* 6 korona, *Zsidóvidéki szamosi halászati társulat* 6 kor. — *Budapest*, 1907. július hó 9-én. *Kuttner Kálmán*, egyesületi pénztáros.

— VEGYESEK —

Az édesvizek tudományos átkutatásának előmozdítására a porosz földmívelési miniszter elrendelte, hogy állami tulajdont képező halászatok bérbeadásánál jövőben szerződészerűleg biztosítsák az állami halélettani állomás közegei részére az a jog, hogy a bérlő túrni tartozik, miszerint kizárólag tudományos vizsgálatok érdekében a nevezett közegek előzetes bejelentés mellett, a bérlőhöz tartozó vízterületen, odaérteve a netáni kiméleti helyeket is, halak ivartermékét gyűjthessenek, és halivadékokat — legyenek azok bár mértéken alóliak — minden fajtából foghassanak. Egyidejűleg ezen anyagnak a tilalmi időszak tartama alatt való foghatása és szállítása érdekében fölmenti az állomást a megfelelő törvényes tilalmak alól.

Romániai halkivitel. 1906. év folyamán *Brailából* 9567 mmázsa, mintegy 436,000 frank értékű friss halat szállítottak *Ausztria-Magyarországba*. Ezen egészben véve olcsó anyagnak egy részét innen *Németországba* továbbították. Mint a bécsi keresked. muzeum tudósítója jelenti, egy német vállalkozó kísérleteket folytatott a halaknak élve való szállítása érdekében a *Dunán*. Ámde az általa szerkesztett bárkákból oly nagy volt a víznyomás haladás közben, hogy a szállítmányból igen sok hal elpusztult. A kísérletek tehát nem sikerültek. Azóta a román állami halászati kezeléség *Galatzban* kísérletez a halaknak vasúton való szállításával — állítólag jó eredménnyel. — A vagonokban külön e célra szerkesztett tartányokba rakják az élő halakat.

Olcso lazac. *Oroszországban* az állam támogatásával egy halkiviteli társaság alakult, mely első sorban *Angolországot* kívánja az *Ohoczki-tengerből* való lazacokkal ellátni. A vállalat f. év őszén 300,000 drb lazacrakomány importálásával kezdi meg működését. *Angolországban* nagy jövőt jósolnak e vállalatnak s azt hiszik, hogy *London* piacon a lazac oly olcsó lesz, mint a tőkehal.

Dr. LENDL ADOLF

állattani praeparatóriuma
Budapest, II., Donáti-utca 7. sz.

